

## Az engesztelési ünnep és nagypéntek

Időpont: Böjt 3. vasárnapja; 1955. március 13.

Alapige: III. Mózes 16:15-22.

*És ölje meg [Áron] a bűnért való áldozati bakot, a mely a népé, és vigye be annak véré a függönyön belől, és úgy cselekedjék annak vérével, a mint a tuloknak vérével cselekedett: hintse ugyanis azt a fedélre és a fedél elé. Így szerezen engesztelést a szenthelynek Izráel fiainak tisztátalanságai és vétkei miatt; mindenféle bűnei miatt; így cselekedjék a gyülekezet sátorával is, a mely közöttök van, az ő tisztátalanságaik közepette. Senki se legyen a gyülekezet sátorában, a mikor bemegy a szenthelybe, hogy engesztelést szerezen, egészen az ő kijöveteléig; és végezzen engesztelést magáért, házanépéért, és Izráelnek egész gyülekezetéért. Azután menjen ki az oltárhoz, a mely az Úr előtt van, és végezzen engesztelést azért is; vegyen ugyanis a tuloknak véréből és a baknak véréből, és kenje meg az oltárnak szarvait köröskörül. És hintsen arra a vérből az ő újjával hétszer; így tegye tisztává, és így szentelje meg azt Izráel fiainak tisztátalanságaitól. Miután pedig elvégezi a szenthelyért, a gyülekezet sátoráért és az oltárért való engesztelést; hozza elő az élő bakot. És tegye Áron mind a két kezét az élő baknak fejére, és vallja meg felette Izráel fiainak minden hamisságát és minden vétkét, mindenféle bűneit: és rakja azokat a baknak fejére, azután küldje el az arravaló emberrel a pusztába, Hogy vigye el magán a bak minden ő hamisságukat kietlen földre, és hogy bocsássa el a bakot a pusztában.*

A mai ige a zsidók legnagyobb ünnepéről, az engesztelési ünnepről szól. Az Ó Testámentom eseményei az Új Testámentum történeteinek előképei. Áll ez az engesztelési ünnepre is. Az engesztelési ünnep nagypéntek előképe, nagypéntek az engesztelési ünnep beteljesedése. Éppen ezért az engesztelési ünnep csak nagypéntek felől érthető meg igazán, de nagypéntek isteni célja is csak akkor bontakozik ki előttünk teljes gazdagságában, ha az engesztelési ünnep felől nézzük azt, ami történt. Próbáljuk meg együtt nézni a kettőt, s megkeresni a kettőnek egységes üzenetét!

### 1. Az engesztelési ünnep és nagypéntek egyformán arról beszél, hogy minden ember bűnös.

Az engesztelési ünnep bűnbánati nap volt. Ezen a napon halotti ruhába öltöztek a hívek, jelölül annak, hogy bánják, gyászolják bűneiket. Tilos volt minden munka, s mindenkinek egész napon át böjtölnie kellett s így alázkodni meg a bűnök által megbántott Isten előtt.

A bűnösök között első a papság volt. A szokásos reggeli áldozat után a főpap teljesen megtisztálkodott, s rendes, főpapi fényes köntösét levetve egyszerű gyolcsruhát öltött, majd magáért, házáért, azaz az egész papságért egy tulkot mutatott be Istennek véres áldozatul. Mindenki kivonult a szent sátorból. A halálos csendben Istennel egyedül maradt főpap egyik kezébe a tulok vérét véve a másikba tömjénezőt vett, azt megtöltötte az oltárról vett eleven parázzsal, tömjént hintett rá, s remegve megindult a szentek szentje felé, Isten közvetlen színe elé. A tömjénezőt a függöny mögé állította, hogy a tömjénfüst felhője befedje a szent láda tetején levő engesztelő lapot, eltakarja Isten jelenlétét, s a főpap meg ne haljon. Tudta ugyanis, hogy Istentől csak halált érdemelne. Azután a tulok véreből ujjával egyszer a szent láda fedelének keleti szélére hintett, majd hétszer a láda előtti talajra. Ennek elvégezte után visszatért a szenthelyre.

A bűnösök között a második a nép volt. Még reggel két kecskebakot vittek a templomba feláldozás végett. Sorsot vetettek közöttük. Az egyik az Úré lett. Most vette a főpap azt a kecskebakot, melyre az Úr sorsa esett, megölte a nép bűnéért való áldozatul, s vérével megint bement a szentek szentjébe, s ott ugyanazt cselekedte, mint az előbb a tulok vérével, de most nem a maga és a papság, hanem a nép bűneinek kiengesztelésére. A nép ezalatt is kint volt a templomon kívül, s a halálos csendben megérezhetett valamit abból, hogy ha Isten számba veszi bűneit, csak azt érdemli, hogy kizárja őt a templomból.

A bűnösök között a harmadik a templom, az egyház volt. Ez is megtisztításra szorult, hiszen ráragadt a papok és a nép bűne. Mikor a főpap másodszor is elhagyta a szentek szentjét, összekeverte a tulok és a bak vérét, s ezzel megkente a szent helyen a füstölő oltár szarvait, s hétszer hintett a vérből az oltár előtt levő talajra, majd a pitvarban levő égőáldozati oltárt hintette meg vérrel, hogy a szent hely szentsége is helyreállíttassék. /Bibl. lexikon/

Így tett az engesztelési ünnep bizonyosságot arról, hogy mindenki bűnös: a papság, a nép és az egyház is.

Ugyanerről prédikál nagypéntek is, de már nem jelképesen, hanem valóságosan. Az egyetemes bűnösség ütközik ki a kereszt körül lezajló eseményekből. Krisztus megölésében minden nép bűnös: a zsidó is, meg a pogány is. Az egyik volt az értelmi szerző, a másik a felbérelt gyilkos. A keresztet minden egyház ácsolta: a zsidó is, meg a keresztyén is. Zsidó gyűlölet állította fel, de keresztyének jutatták reá Isten Fiát. Keresztyén volt, aki elárulta. Az is, aki megtagadta. Azok is, akik nem merték megvédelmezni. A golgothai gyilkosságban minden társadalmi réteg képviselve van: főpapok és latrok, katonatisztek és közvitéztek, politikai és egyházi hatóság, meg a csőcselék, férfiak és nők. Az én képviselőm is ott van. A Tied is. Mindnyájan vétkeztünk. Mindnyájan halált érdemelünk: papok, nép, egyház, én, te.

2. Az engesztelési ünnep és nagypéntek azonban egyformán beszél arról is, hogy mindenki kaphat kegyelmet.

Az engesztelési ünnep, mint láttuk, bűnbánati nap volt, de egyben a tisztító kegyelem napja is. Kegyelmet kapott a pap, a nép, meg a templom is. Ennek a kegyelemnek azonban ára volt. Ki kellett engesztelni Istent, s Istent csak vérrel lehetett kiengesztelni.

Nagypéntek is a tisztító kegyelem napja. Kegyelmet kap a kereszten az egész bűnös világ. Senkinek sem kell elvesznie többé bűnei miatt. Csak a kegyelmet elutasító hitetlenség miatt pusztul el, aki elpusztul. Senki, aki hisz benne, el nem vész. Ennek a kegyelemnek is ára van azonban. Az ár itt is vér. Ártatlan vérnek kell ömölnie azért, hogy ne ömöljön a bűnös vére. Az igaznak kellett meghalnia azért, hogy a gonosz élete megmaradjon. Istent csak véres helyettes elégtétellel lehetett kiengesztelni.

Vannak, akik épp ezért azt mondják, hogy a biblia Istene gőgös Isten, aki nem hajlandó ingyen megbocsátani, hanem elégtételt követel. Azt is mondják rá, hogy vérszomjas Isten, akinek bosszúját csak vérbosszú elégítheti ki. Talán... talán... az engesztelési ünnepel kapcsolatban lehet még ily ferde beállításban beszélni Istenről, de nagypéntek Istenéről nem lehet. Nagypéntek Istenének megsértett szentsége is engesztelést követelt, vér és halál után kiáltott, de ugyanannak a nagypéntek Istenének irgalma magára vállalta a kiengesztelést. Krisztusban, Isten ártatlan bányájában, az örök főpapban Ő maga lett egyszerre kiengesztelendő Isten, kiengesztelő véres áldozat és kiengesztelést végző főpap. Ezenkívül a nagypénteki áldozattal egyszer s mindenkorra megtörtént a kiengesztelés. Nem kell többé soha megismételni. Jézus Krisztusnak, Isten Fiának, az Isten bányájának vére megtisztít minket minden bűntől.

Istennek egy hívő gyermeke egyszer érkezett utolsó órájához. Halálos ágyán minden vívódásán átsugárzott valami csodálatos fény. Mikor okát kérdezték, ezt felelte: Jézus Krisztusnak vére megtisztít engem minden bűntől. Úgy mehetek Isten színe elé, mintha sohasem vétkeztem volna.

Ezt a csodálatos kiengesztelést, kegyelmet és tisztaságot kínálja fel Isten Krisztusban mindenkinek. Nekünk is. Ma is.

3. Az engesztelési ünnep és nagypéntek egyformán beszél arról is, hogy a kegyelmet nyert embernek szakítani kell a bűnnel.

Az engesztelés ünnepének az eddig említetteken kívül volt még egy csodálatos szertartása. A reggel a templomba felhozott két bakból az egyik még életben volt a nagy tisztulási szertartás

után. Az, amelyikre nem esett az Úrért való sors. Most ezt a bakot hozták elő. A főpap kézrátétellel átvitte a rá a nép minden bűnét, azután megkente az első bak vérével, majd egy e célra kiszemelt emberrel kivitette a pusztába, s ott hagyatta Azázelnek, a pusztá gonosz szellemének, az ördögnek, kitől minden rossz és bűn származik. Az így kiűzött bak azután elpusztult a pusztában. Vagy elveszett étlen, szomjan, vagy széttépték a vadállatok. Senki sem talált rá többet. Ennél a szertartásnál már ott volt a templomban az egész nép. Dermedt csendben hallgatta, amint a főpap a bűnbak fejére tett kézzel megvallotta Izrael minden hamisságát és minden vétkét, mindenféle bűneit, s azután visszaküldte a bűnöket az ördögnek. Mintha csak mondaná: Takarodj közülünk! Hordd el magad! Semmi közünk többé hozzád! Nem akarunk többé látni!

Jézus Krisztusnál is minden kegyelem-gyakorlás után ott találjuk a bűnnel való szakításra vonatkozó komoly felhívást: Eredj el és többé ne vétkezzél! Ez a felhívás a legkomolyabban a keresztről hangzik felénk. Ott függ a szent bűnbak, akire ráhelyeztetett e világ minden bűne, s meghal, hogy vele együtt mi is meghaljunk a bűnnek, s éljünk Istennek. /Róma 6:11./ Aki igazán meglátta a kereszten, hogy mi a bűn következménye, az iszonyodni fog a bűntől, s ragaszkodni fog Istenhez.

Vétkeztem. Kegyelmet kaptam. Nem akarok többé vétkezni. Ez az engesztelési ünnep lelki tartalma. Ez lett valósággá nagypénteken is. Tényleg valósággá lett az én életemben is? Hogy vétkeztem, az vitán felül áll. Hogy kegyelmet kaptam, azt a golgothai kereszt ténye igazolja. De valóság-e az, hogy nem akarok többé vétkezni? Óh szégyenszemre hányszor csalogattam vissza az ördögtől az ördögnek visszaküldött bűneimet! Pedig hányszor énekeltem a régi böjti éneket: "Óh mely igen megcsalódnám, Ha biztatnám Érdemeddel szívemet, S mégis bűnnel beszennyezni, Fertőztetni Meg nem szűnném lelkemet... Nem áramlik szent váltságod, S mennyországod Meg nem tért bűnösökre." /191: 2-3. v./ [vö. EÉ 202,2–3]

A mai vasárnap ősegyházi neve Oculi, a szemek vasárnapja. Nevét onnan kapta, hogy e vasárnap vezérigéje a 25. zsoltár 15-16. verse: "Szemeim mindenkor az Úrra néznek, mert ő húzza ki a tórból lábamat. Tekints reám Uram és könyörülj rajtam, mert én árva és szegény vagyok."

Az Úr szeme rám tekint és könyörül rajtam. Csak az én szemeim nézzenek mindenkor az Úrra! Akkor meglátszanék rajtam, hogy volt engesztelési ünnepem, volt nagypéntekem. Ámen.